

VEU CATALANA

LLIBERTAT · JUSTICIA SOCIAL · FEDERACIÓ EUROPEA

Any II

Mèxic, D. F., 15 d'abril del 1959

Núm. 10

DUES MENES DE CATALANISME

LA DATA de proclamació de la República Catalana per Francesc Macià fa vint-i-vuit anys, i la derivació que uns dies després se li donà, són dos dels actes amb que s'inicià el nou règim que han donat lloc als comentaris més diversos i que, encara avui, si no són objecte de retret — perquè el temps sembla com si hagués esmorteït els crits d'indignació dels «purs» — almenys no han perdut la seva importància com premissa principal en el debat entorn dels dos conceptes amb què és entès i practicat el catalanisme i que Dalmau Costa ens havia de recordar ben encertadament en el seu discurs de l'onze d'abril en commemoració d'aquella data: catalanisme doctrinari o ideològic, i catalanisme polític o realista. Si ens fixem en els esdeveniments que s'anaren succeint en el període de vint-i-cinc anys que va des de l'època de Solidaritat fins a la proclamació de la República el 1931, els dos conceptes, lluny de mantenir-se contínuament rígids i en clos tancat, han envaït sovint l'un el camp de l'altre i s'han mostrat fàcilment flexibles a la pressió de corrents més poderosos o a interessos de gran pes. És a dir, el catalanisme realista que estava representat per la Lliga, es confonia sovint amb el catalanisme doctrinari a Barcelona i atia els radicalismes catalanistes sense que li calgués refusar la col·laboració amb els cercles polítics madrilenys, mentre en el camp contrari, els capdavanters de la Unió Federal Nacionalista Republicana realitzaven el mateix joc de pèndol dels seus contrincants catalanistes de dreta. El radicalisme catalanista de Prat de la Riba que, com fa observar Rovira i Virgili en la seva obra *Els polítics catalans*, «no estava fet de desfogaments del geni, d'arruixaments passionals, ni d'exaltats sentimentalismes, sinó que era un radicalisme serè i constant», podia tenir — i tenia — un prolongament en el realisme de Cambó, qui en un dels primers discursos parlamentaris arribà a dir, «entre l'esbalaïment d'una part dels diputats — aclareix l'autor citat — que no era en principi ni autonomista ni antiautonomista, sinó realista. Segons fos cada cas concret, segons la realitat de cada problema determinat podria inclinar-se a l'autonomia o al centralisme». Aquestes posicions del catalanisme de dreta no eren gaire diferents de les que defensaven els partidaris d'una política «seriosa» d'esquerra, que era definida tant per Jaume Carner com per Ildefons Sunyol, ambdós d'un profund instint conservador. «La rigidesa, entesa d'una manera potser massa rígida — deia Rovira i Virgili — va ésser un dels dogmes cabdals en el primer període d'actuació del nacionalisme català. Era una seriositat negativa que consistia a no fer determinades coses, més que a fer-les de certa manera; una seriositat encongida, sedentària i còmoda». Macià, en canvi, trenca tots els motlles d'aqueixa

RESSORGIMENT, de Buenos Aires, en el seu número 512, corresponent al mes de març d'enguany i en el seu editorial, titolat *Veritats*, comenta el nostre del mes de gener i el qualifica de «magnífic», diu que «mereix la seva total aprovació» i que «és un document de força persuasiva, assenyat i convincent».

Ens en sentim ben honorats, dels elogis que ens adreça *Ressorgiment*; honorats i orgullosos. Són un bon testimoni que VEU CATALANA compleix el deure que s'ha imposat i prossegueix la seva intenció: en la unitat sense pactes, incitar la promoció del pacte per la unitat. Cada coincidència ens fa una alegria que volem compartir exterioritzant-la des del nostre editorial.

*

VEU CATALANA no és de cap partit; és de Catalunya i per Catalunya. Els que fem VEU CATALANA no constituïm una unitat ideològica, però integrem una unitat catalana al servei de la llibertat, de la justícia social i de la federació europea, i al servei d'aquestes aspiracions la col·laboració no ens és cap sacrifici, al contrari, ens és un goig. No ens han calgut més de tres objectius, sintetitzats en cinc mots, per a ajuntar-nos en la mateixa voluntat. I tots els que hi caben, en aquesta voluntat, a VEU CATALANA tenen les portes obertes de bat a bat; per als altres, les portes són tancades amb pany i clau.

Els de VEU CATALANA, activament esperem el fet, la idea, l'home o el seny que faci la unitat dels nacionalistes catalans; nacionalistes de dins i fora. Nosaltres hem esborrat la distància i hem suprimit el temps. Siguem on siguem, ací o allà, ara i després; els nacionalistes vivim en la mateixa esperança.

*

En trametre la nostra abraçada germanívola a *Ressorgiment* afirmem el nostre voler d'aplegar-nos en una acció eficient, coratjosa i entusiasta, per a: primer, abans i davant de tota altra cosa, posar-hi l'esforç obsessionat de vèncer l'enemic que aspira a botxir de Catalunya. Després... En la lluita contra l'invasor de la Pàtria, els afectes que ja ens tenim s'engrandiran i es faran més profunds, tots ens arrelarem més endins de la mateixa terra, i les arrels, entrecreuant-se, arribaran a un empelt, i en la saba patriòtica que reviurà «l'arbre sagrat» hi haurà l'amor de cadascun dels que, per la grandesa i la fermesa de la seva catalanitat, hagin estat capaços de sacrificis per a fer-lo rebrotar.

Els quaranta anys de *Ressorgiment*, la seva conseqüència i fidelitat, el seny, i les virtuts humanes del seu director, el bon patrici Hipòlit Nadal i Mallol, podrien ser — amb sacrifici, naturalment — factors importantíssims per l'assoliment d'una unitat catalana combativa i triomfant.

política, tant de dreta com d'esquerra, i formula el seu programa d'acció dient clarament que vol la independència per a Catalunya, sense defugir l'entesa lliure amb altres pobles ibèrics, i obre nous camins de lluita a les joves promocions dels anys vint. No s'assembla a cap dels polítics que havien figurat o figuraven en els rengles del catalanisme de dreta o d'esquerra, perquè Macià procedeix d'un camp diametralment oposat i en fer explosió dintre seu el sentiment catalanista, que significa llibertat, reacciona com un autèntic revolucionari del segle XIX. El seu concepte romàntic del catalanisme desentona del realisme cambonià i del radicalisme filosòfic de Prat de la Riba, com del grup de polítics «seriosos», advocats i financers que guiaren els primers passos del nacionalisme català d'esquerra i dels que el seguiren guiant en la seva segona etapa. Això ens explicaria el fet que la política de Macià fos mal vista i combatuda en ambdós camps. Però tot i el seu radicalisme catalanista, no hem de perdre de vista que Macià era un home

de realitats quan volia fer de l'alliberament de Catalunya l'alçaprem per a l'alliberament dels altres pobles ibèrics. Ara bé; més que posar-nos en el terreny del crític per a enjudiciar dogmàticament el darrer acte de la vida política de Macià, voldríem fer present que quan es tanquen tots els camins per a la bona entesa, no podem emprar altre llenguatge que el de la fermesa i el parlar franc. Si volem guanyar la batalla de demà i pretenem que la joventut que ha de portar el pes fort en la lluita no es senti prematurament defraudada, hem de dir clarament que aspirem per al nostre país al màxim de llibertat sense que vulguem situar-nos en un aïllament eixorc ni desentendre'ns dels altres pobles que coincideixin en un propòsit comú d'alliberació. No hi cap, en aquests moments, com no hi cabia en els moments anteriors al 14 d'abril, altra forma d'expressió que el de la intransigència doctrinària perquè, fet i fet, és la que fa guanyar sempre la darrera batalla als partidaris de la política de realitats.

RAMON FABREGAT